

explorador

La Mediterrània, una oportunitat per a Catalunya

vista prèvia >

La Mediterrània és un espai geoestràtegic de primera magnitud. Al llarg de la història, Catalunya hi ha exercit un lideratge cabdal. Les diferents ribes del mar mediterrani viuen unes realitats molt diferents, però alhora afronten reptes, que les afecten i que les inviten a compartir interessos. És des d'una nova visió més oberta on cal detectar noves oportunitats per incidir en un dels espais més rellevants del món.

Gemma Aubarell

Directora de l'Àrea de Cultura, Gènere i Societat Civil de l'IMed

@GAubarell

La Mediterrània ha sigut al llarg de la història una referència a l'hora de definir les relacions de Catalunya amb el món, amb exemples d'extraordinària actualitat com són els Consolats de Mar. Identificada com a espai de connexió entre tres continents i d'intenses mobilitats humanes, és una regió epicentre d'un ecosistema i d'una biodiversitat distintives. Oportunitats, dificultats i problemes endèmics defineixen aquest espai de relacions que precisament, per superar aquesta condició, és actualment l'escenari d'un projecte de comunitat euromediterrània. La Mediterrània suposa, sobretot, una oportunitat per al desplegament d'una acció internacional de calat i en la que Catalunya pot aportar un model propi.

Els principis mediterranis de la nostra geografia europea

Una primera condició mediterrània la confereix la posició meridional que té Catalunya a Europa. La conseqüent necessitat de connexió amb els centres neuràlgics del continent derivada d'aquesta situació perifèrica, contribueix a perfilar unes complicitats mediterrànies de les que Catalunya

aspira a ser el centre impulsor. Davant la fragmentació territorial i social que suposa la fixesa de les delimitacions administratives i dinàmiques decisòries ineficients, els espais europeus aniran tendint a desenvolupar relacions a través d'actors i xarxes. S'articulen fluxos i s'impulsen projectes per ser més atractius econòmicament i obrir-se així a altres territoris. El nombrós entramat d'actors, programes i xarxes mediterrànies amb els que compta Catalunya, moltes de les quals amb seu a casa nostra, configuren una plataforma dinàmica i promotora de consorcis i projectes. Aquests agents actuen conjuntament i requereixen de les condicions i els suports propicis per establir i reforçar les seves relacions, molts cops transnacionals.

És en aquest context que la Mediterrània occidental es converteix en un laboratori per als agents que hi operen i també per als seus territoris. Tots ells reivindicaran una participació efectiva en la definició d'aquelles polítiques europees que els afecten. S'aniran perfilant d'aquesta manera, espais d'aliances al sud d'Europa que dinamitzaran projectes europeus interregionals, animaran xarxes i

plataformes i compartiran una visió d'innovació, connectivitat i sostenibilitat. Com a conseqüència, la dimensió mediterrània es troba avui, plenament inclosa en l'agenda de la integració territorial europea i l'eix mediterrani s'ha consolidat com a part de les actuals representacions espacials del continent.

En aquest espai hi juguen un paper central les iniciatives impulsores d'una major integració europea. És el cas de la Comunitat de Treball dels Pirineus, una xarxa que propicia les relacions transfrontereres a través de programes de cooperació i d'iniciatives ciutadanes a un costat i altre dels Pirineus. S'estableixen també, nous instruments institucionals de col·laboració reforçada com l'Euroregió Pirineus Mediterrània. Aquesta iniciativa, reconeguda com a associació transfronterera europea, permet a Occitània, Balears i Catalunya centrar-se a proporcionar solucions compartides i facilitar intercanvis de bones pràctiques en aquells temes d'interès comú com la protecció de l'ecosistema, la promoció de la cultura i la llengua, la recerca o la innovació. I encara, la participació i el lideratge en xarxes d'autoritats re-

No s'explicaria tota la incidència de Catalunya a Europa sense el protagonisme que han tingut aquestes complicitats meridionals, aquesta voluntat de fer present l'espai mediterrani en el mapa de la integració europea

gionals com el cas de la conferència de regions perifèriques i marítimes, permet aliances per a una incidència de calat en polítiques tan fonamentals pels territoris mediterranis, com són els eixos de transports europeus, les polítiques de cohesió, la gestió migratòria o les polítiques de pesca, entre d'altres.

Més enllà d'Europa, aquesta estratègia passa cada cop més per incorporar la dimensió externa i transnacional, integrant la globalitat de l'espai mediterrani. L'establiment de la Plataforma MedCoopAlliance formada per diferents xarxes d'autoritats regionals i locals —moltes d'elles establertes a Catalunya— sorgeix com a resultat de la necessitat d'activar polítiques des de les realitats locals, properes a la ciutadania i amb voluntat d'obertura als actors del sud de la Mediterrània. És a dir, actuar amb una visió euromediterrània.

Aquesta estratègia mediterrània suposa un àmbit innovador en matèria de cooperació i d'integració europees perquè proposa noves governances i trenca amb els principis merament descentralitzadors i competitius. Es promou una governança multinivell

—amb tots els nivells d'actors— i col·laborativa —buscant la complementarietat dels instruments—, així com l'impuls d'una cooperació transnacional —incorporant-hi els altres territoris mediterranis. Això suposa a la pràctica, un progressiu canvi de paradigma, més conseqüent amb les dinàmiques complexes de les relacions internacionals actuals. No s'explicaria tota la incidència de Catalunya a Europa sense el protagonisme que han tingut aquestes complicitats meridionals, aquesta voluntat de fer present l'espai mediterrani en el mapa de la integració europea. La mirada europea des d'aquesta condició mediterrània aporta perfil propi i suposa una oportunitat única per obrir-se a una política d'aliances sòlida, amb voluntat transformadora, cap als veïns del sud de la Mediterrània.

Canvis i noves tendències a l'ordre regional a la Mediterrània

Aquesta consideració i mirada mediterrània eminentment europea, s'acompanya de la situació de Catalunya en un espai geoestratègic de gran calat global, una Mediter-

rània emplaçada a la cruïlla de tres continents amb una de les fronteres més desiguals del món. El cert és que no només ens afecta el que passa als nostres veïns, sinó que sovint oblidem que els àmbits d'interdependència són reals i que realment existeixen a escala regional.

Una circumstància a retenir és que quan es parla de la Mediterrània sud i est en la seva configuració geoestratègica, no es parteix d'una única delimitació, tot i que sovint s'engloba com a Nord d'Àfrica i Pròxim Orient. Així doncs, mentre la referència al Magrib té a veure amb aquells territoris de la Mediterrània occidental amb qui ens uneixen interessos propers, la Mediterrània Oriental remet a unes realitats allunyades que molt sovint es relacionen amb conflictes. I encara, la dimensió africana entra cada cop més, a formar part de la pròpia definició geoestratègica dels països del nord d'Àfrica. Aquesta confluència d'espais, ho serà també, a l'hora d'elaborar polítiques i estratègies, per la qual cosa cal veure la Mediterrània des d'aquestes definicions diverses.

I tanmateix, una mirada més global ens porta a definir la singularitat

Com a resultat de la situació de pandèmia i més recentment, amb la guerra d'Ucraïna, assistim a la reconfiguració de l'ordre regional mediterrani

d'aquest espai a través de la seva vulnerabilitat, fruit, sobretot, de la pervivència de vells conflictes i el fet que la regió confronti reptes de primera magnitud. Si el canvi climàtic n'és un d'evident per a una zona endèmica de carència d'aigua, també ho són les dificultats per implementar transicions energètiques en països que basen part important de la seva riquesa en alguns pocs recursos naturals. Amb conflictes que ens interpel·len amb nous paràmetres que parlen de seguretat, resiliència i prevenció. Mentre que els fluxos migratoris són encara el tema de major preocupació, els aspectes relacionats amb els nous moviments de refugiats o les onades migratòries provinents del continent africà, afegeixen unes noves i dramàtiques dimensions al dossier de la gestió dels moviments humans.

En aquest context, com a resultat de la situació de pandèmia i més recentment, amb la guerra d'Ucraïna, assistim a la reconfiguració de l'ordre regional mediterrani i a una major interdependència, com ho demostren les crisis energètica i d'aliments. En un món cada cop més multipolar, amb un canvi de paper

dels EUA i en el que s'estan configurant noves aliances estratègiques, emergeixen actors de gran incidència en l'àmbit econòmic i de seguretat com són Xina i Rússia. Aquestes circumstàncies, lluny d'afavorir les dinàmiques positives que aporta el multilateralisme europeu, provoquen una tendència a la fragmentació i el tensionament de l'ordre regional.

En termes de geopolítica, s'imposa una visió cada cop més àmplia i transversal. Les relacions més triangulars amb el continent africà, converteixen la Mediterrània amb frontissa natural de dues estratègies d'integració continental àmplia com són Europa i Àfrica i fan que el projecte de veïnatge europeu hagi d'incorporar aquesta dimensió. Noves aliances incorporen el Pròxim Orient i els països del Golf en l'equació, mentre que nous escenaris poc imaginables fa uns anys com els acords d'Abraham, que amb l'impuls dels EUA, suposaran per primer cop l'apertura d'aliances de països del Golf, en els que se sumarien el Marroc i Sudan amb Israel, dibuixant una nova equació regional, i amb efectes respecte a situacions molt sensibles com és el cas del Sàhara Occiden-

tal. Dinàmiques que al seu torn són de trencament com és el cas de les relacions entre el Marroc i Algèria per la darrera crisi energètica. Totes i cadascuna de les situacions afecten regionalment, com és el cas de l'empitjorament de la situació a Palestina, el paper que juga Turquia o la permanent inestabilitat de Síria, amb totes les repercussions dramàtiques que suposa cap a les minories i els més de cinc milions de refugiats, molts d'ells desplaçats al Líban i a Jordània.

El context de seguretat i replegament a nivell global que encetava una època d'incerteses fruit dels conflictes i els atemptats terroristes de principis del segle XXI, conviu actualment amb una situació interna de gran complexitat. Les mobilitzacions populars de la riba sud que van començar al 2011 conegudes com a Primaveraes Àrabs, van ser una primera reivindicació d'uns canvis estructurals dramàticament esperats per les seves poblacions, que tenien a veure amb la pobresa, la demanda d'oportunitats de progrés i, sobretot, la necessitat imperiosa de llibertats polítiques i civils. Més d'una dècada després, la situació de

Malgrat els interessos comuns que compartim, els mecanismes de relació establerts en aquesta regió no han resultat efectius

contrarevolució regional conviu amb una permanent demanda social de millor govern i de canvis. L'exemple de la Tunísia actual a 2023, el país on tot va començar, és ben evocador. Allà on es va encetar una transició tan esperada, la situació és de gran desestabilització i amb una crisi social i institucional profunda.

Malgrat els interessos comuns que compartim, els mecanismes de relació establerts en aquesta regió no han resultat efectius. La Mediterrània ha esdevingut un escenari cada cop més complex, com ho ha de ser la mirada i la nostra implicació en les relacions que hi establím.

Les claus d'unes relacions mediterrànies transformadores

Un cop més, construím aquestes relacions des dels nostres interessos europeus, però encara som lluny d'aconseguir establir unes dinàmiques de desenvolupament que siguin realment compartides. No s'ha aconseguit treballar en una comunitat d'interessos en positiu, afavorir l'apoderament i ajudar a la necessària transformació. Un dels motius

és la frontera de desigualtat que ha comportat uns models de creixement desiguals i poc compatibles, la convivència d'una complexa situació socioeconòmica amb transformacions polítiques de gran dificultat i, sobretot, com s'ha assenyalat, una gran inestabilitat amb crisis recurrents. Per aplicar aquesta visió de desenvolupament real, no és suficient una voluntat de creixement, és més rellevant tenir en compte l'interès d'un model sostenible i de polítiques que beneficiïn el progrés socioeconòmic inclusiu. També assumir que compartim unes generacions de joves que fan front a una manca de possibilitats a l'accés al treball, dificultats per poder-se realitzar i grans inquietuds pel futur d'un entorn cada cop amb més problemes de sostenibilitat.

És en termes de desenvolupament humà i sostenibilitat els que ens permeten identificar millor els reptes centrals des d'aquesta perspectiva. Tal com determina l'estudi «Mediterrània+25. Prioritats i Recomanacions» realitzat per l'Institut de la Mediterrània, podem identificar almenys cinc reptes que afecten tots els països per igual. En primer lloc,

els mercats laborals, incapaços de generar prou llocs de treball per a la ciutadania, especialment per al jove, i que exclouen massivament les dones de la població activa. En segon lloc, una crisi d'emergència climàtica que situa la regió mediterrània com un dels punts més crítics a escala mundial i que requereix accelerar la transició cap a economies i societats sostenibles. En tercer lloc, un procés d'urbanització fràgil i ràpid, que posa de manifest les vulnerabilitats i les desigualtats de les societats amb taxes de creixement demogràfic molt elevades. En quart lloc, models econòmics estancats que no estan orientats a la innovació 4.0 o al canvi tecnològic i que podrien augmentar la bretxa digital que alhora desencadenaria desigualtats. I, finalment, la incapacitat de les administracions públiques per millorar la qualitat de les polítiques públiques, que revela enormes dèficits en termes de governança pública com a repte transversal a tots els sectors. El mateix anàlisi, identifica quins serien els àmbits prioritaris d'actuació compartida amb interessos comuns. L'interès d'aquest exercici rau en el fet que la seva formulació va estar promoguda a través de debats

Una de les variables per entendre la clau de volta del futur de la regió la representa el dinamisme de les societats de la riba sud

i seminaris amb participació d'actors catalans i internacionals, i per tant, aporta unes claus que sorgeixen de la voluntat que siguin una eina útil també per a Catalunya. Aquests àmbits prioritaris són els següents:

- Una primera recomanació fa referència al reforç dels àmbits globals de cooperació en matèria de sostenibilitat. L'Agenda 2030 i la implementació dels ODS hauria de ser més que mai un dels objectius principals de la cooperació euro-mediterrània, inclosa la Política Europea de Veïnatge.
- Una segona consideració fa referència a la creació d'espais de participació, i en aquest sentit proporcionar eines i un espai perquè el jovent mediterrani pugui treballar conjuntament, desenvolupar idees de projectes i establir accions conjuntes per promoure transformacions socials.
- Un tercer àmbit subratlla la centralitat de l'agenda urbana i de les ciutats mediterrànies en la seva funció de crear intercanvis i formular models conjunts de desenvolupament urbà sostenible.

- En el dur escenari de greus disparitats basades en el gènere, és interessant el paper que pot tenir la cooperació mediterrània per intercanviar exemples de pràctiques de transformació i interseccionalitat.

- Un cinquè instrument és el diàleg, identificat com una de les eines més rellevants per construir relacions interculturals i el paper de la creació i l'intercanvi cultural, com a motor de desenvolupament.

- Finalment es remarca el paper de la governança multinivell que afavoreixen la creació de comunitats d'interessos compartits i un impacte real a nivell local de les polítiques.

Si cal fixar una de les variables per entendre la clau de volta del futur de la regió la representa el dinamisme de les societats de la riba sud que, amb el seu impuls, han alertat de la necessitat imperant de transformació i de respostes a desafiaments de fons. També ens ho recorda la realitat d'una Europa cada cop més mediterrània, amb la presència de ciutadans i ciutadanes que provenen del Sud i uns interessos de ciuta-

dania compartida. Amb una societat jove i unes societats mobilitzades i avesades als mitjans socials, el dia després de les revolucions als països àrabs ha suposat paradoxalment un major replegament i un anorreament de les societats civils més activistes, amb uns sistemes que prioritzen l'estabilitat després de les grans turbulències socials viscudes. Ens hem pres seriosament aquesta alerta? Amb relacions fronteritzades i securitzades, i amb uns contextos de replegament, resulta gairebé impossible avançar en un partenariat real entre iguals. Per aquest motiu resultaria inversemblant que un projecte de relació estratègica i amb voluntat d'estabilitat no apostés per prioritzar l'agenda social, afavorint d'aquesta manera els intercanvis, l'educació i el suport a una agenda solidària com a fites prioritàries. Una visió de futur de les relacions a la Mediterrània ha d'afavorir els espais perquè aquesta relació es pugui desenvolupar i pugui revertir positivament en les persones.

Quin és el paper que en aquest context pot aportar Catalunya? En primer lloc, una mirada a les relacions mediterrànies que sigui plural, que faci de la mobilitat una frontissa,

El procés de Barcelona, també ara interpretat per la societat civil com a una eina per guanyar espais de llibertat

que promogui l'agenda euromediterrània de promoció dels valors de pluralitat i justícia social, diàleg i progrés, afavoridora dels agents transformadors amb especial accent cap a l'educació i la mirada i l'acció feminista, uns espais d'interacció i amb preocupacions comunes, llargament esperats per les nostres societats. En segon lloc, cal parlar de l'interès d'una política d'obertura cap als intercanvis culturals i el potencial de l'activisme i la creació cultural. I encara un tercer aspecte en estreta relació amb el que estem parlant, en un moment de replegament caldria afavorir noves narratives mediterrànies, fugint d'estereotips «d'ells i nosaltres», aplicant una mirada interseccional i feminista, construint valors conjunts, també a casa nostra. Aquesta seria possiblement, l'aportació més trencadora i només es poden fer de la mà del recolzament a les iniciatives que sorgeixen i s'impulsen des de la societat civil.

La visió transformadora, té molt a veure amb una manera d'estar i relacionar-se amb el món. Ens remet a confrontar la nostra diversitat amb la d'altres societats, col·laborar amb altres maneres d'abordar el progrés i

maldar per donar sentit a la democràcia i a la societat de dret. La voluntat de transformar té a veure amb el nostre compromís amb societats joves que són els agents portadors d'expectatives i d'idees del seu propi futur. Sobretot, suposa abordar la qüestió central del compromís de Catalunya amb unes societats vibrants a la recerca de més llibertats i més progrés.

El pacte euromediterrani i el compromís de Catalunya

Per explicar què significa la Mediterrània actualment per a Catalunya, cal començar ara fa més de 25 anys, amb la Declaració de Barcelona. El 1995 amb el llançament del procés euromediterrani, s'establiran les regles de joc de les relacions d'Europa amb els seus veïns del sud i de l'est de la conca. Un full de ruta que esdevindrà des de llavors, el principal actiu de la marca euromediterrània de Catalunya.

Percebuda eminentment com una oportunitat per avançar en els beneficis de l'obertura econòmica, el procés de Barcelona, també era

interpretat per la societat civil com a una eina per guanyar espais de llibertat. Donant nom a la declaració, Barcelona aportava el simbolisme d'un projecte europeu ambiciós i el perfil d'una mediterraneïtat dinàmica i oberta.

Certament, van ser les necessitats de caire econòmic i la magnitud dels reptes polítics les que van marcar un full de ruta en què l'estabilitat de les fronteres europees era una prioritat. En un moment en què els conflictes a la Mediterrània semblaven enquistats, la voluntat inèdita d'associar tots els actors del sud i est de la Conca va evidenciar la singularitat del projecte de partenariat que incloïa tots els països de la comunitat europea. Però l'incentiu principal de la integració econòmica aviat es va mostrar clarament insuficient per si mateix a l'hora de promoure l'esperat progrés i la inclusió.

Amb la constitució de la Unió per la Mediterrània (UpM) al 2008, es pretenia respondre en part a les necessitats del desplegament d'un procés poc efectiu en matèria de resultats. Reforçar els instruments per incentivar i fer efectiu un impacte

El desplegament d'un veritable partenariat mediterrani requereix avançar sobretot en unes relacions entre iguals

socioeconòmic, tot establint un concert de consensos polítics, semblava una solució escaient. Les institucions catalanes recolzen des d'un començament, i acullen al Palau de Pedralbes després, la seu del secretariat internacional. La UpM compta amb la UE i els estats socis de la Mediterrània, neix amb una clara voluntat de donar suport a les relacions nord-sud i consolidar marcs de partenariats estables. Conjugant l'esperit de col·laboració multilateral amb una clara dimensió intergovernamental, aquesta institució copresidida per la CE i un membre dels països del sud i est de la conca, pretén superar el marc «europeu» en favor d'una paritat d'interessos. La seva agenda institucional aporta el marc de seguiment dels acords de les conferències i cimeraes governamentals, estableix fòrums regionals i *labelitza* iniciatives. La seva implementació ha topat, però, amb les dificultats derivades de la seva pròpia naturalesa institucional i política, malgrat que és també interessant el treball d'impuls institucional del projecte euromediterrani, molt relacionat amb la promoció dels propis programes europeus. Es constitueixen altres institucions promotores de diàleg com la Fundació Anna

Lindh que compta amb una xarxa important d'actors de la societat civil a casa nostra, mentre fora del marc multilateral euromediterrani, d'altres agendas polítiques governamentals impulsaven la col·laboració en el marc de la Mediterrània Occidental i els països del sud d'Europa.

El cert és que amb polítiques adreçades als estats veïns, instruments de cooperació i programes regionals, la UE mobilitza recursos econòmics i també ajuts humanitaris, amb l'objectiu de salvar una distància tan propera com d'enormes diferències. Amb la seva política de veïnatge —que també desenvolupa a l'Est—, la UE pretén una estratègia flexible adaptada a la realitat de cada país. La comunicació conjunta sobre una «associació renovada amb el Veïnat del Sud: una nova agenda per a la Mediterrània» del 2021, és un intent d'abordar l'esmentada fractura i la magnitud de reptes que afronten les societats i les economies mediterrànies. Aquesta nova etapa coincideix a identificar prioritats comunes, com les transicions verdes i digitals i fa esment als diferents dossiers com la «inclusió», les migracions i finalment, el comerç, i també, la pau i la seguretat.

Aquest full de ruta requeriria ser impulsat per un marc integral i estratègic. Lluny d'això el cert és que tot aquest entramat institucional intergovernamental i multilateral descrit, no sembla incidir significativament en la promoció de canvis, no aporta respostes davant les urgències plantejades en el curt termini i tampoc és actiu incentivant partenariats públic-privats que acompanyin tot aquest procés. Subratllat l'interès i la pertinència, ens podem preguntar si es pot continuar parlant de partenariat i d'una única visió d'Europa per la Mediterrània. Sumant aquest condicionants, queda lluny la voluntat d'un projecte que aporti competitivitat global als actors que viuen i treballen a la regió. En aquests moments, el projecte euromediterrani corre el perill d'allunyar-se del sentit integrador i inclusiu que l'havia impulsat.

El desplegament d'un veritable partenariat mediterrani requereix avançar sobretot en unes relacions entre iguals, i això passa per obrir espais d'intercanvi real, un ampli marge per a la mobilitat de persones i d'idees i per a la transferència de coneixement. Catalunya compta amb

El Govern de Catalunya compta ja amb un full de ruta que impulsa una visió ambiciosa

institucions que aporten un valor afegit considerable en aquest camp, com és el cas de l'Institut Europeu de la Mediterrània. Aquest consorci liderat pel Govern de Catalunya, actua des de la seva condició de *think and do tank*, acull xarxes d'estudis, mobilitza l'acadèmia, i promou el diàleg social i cultural. Aquesta institució és fruit d'una estratègia d'aliances, és el resultat de la ferma voluntat d'incidència de Catalunya, i el reforçament d'aquest projecte com a centre mediterrani, ens dota d'un instrument immillorable per compartir i fer partícip a la ciutadania catalana d'aquest compromís.

Mentrestant l'emergència d'iniciatives innovadores, com la Macroregió mediterrània, obren pas a modalitats de cooperació diferent. Les macroregions són instruments que ja existeixen en el marc institucional europeu, llançades en un principi en l'espai bàltic, s'han instaurat progressivament en diferents espais regionals europeus, amb la voluntat de dotar de coherència l'acció europea sovint dispersa i per facilitar la participació de tots els actors, i entre territoris que comparteixen interessos i reptes, dins i fora de la UE. La proposta mediterrània relançada

recentment pel Comitè de les Regions durant el 2022 i també recolzada per informes del Parlament Europeu del mateix any, sorgeix precisament de la necessitat d'adequar els instruments euromediterranis existents a la flexibilitat requerida pels propis mecanismes i actors, cada cop més preocupats per obtenir uns resultats concrets i amb impacte real. Aquesta perspectiva «bottom up» ha ajudat molt a veure aquesta iniciativa com a una oportunitat per superar la paràlisi relacionada amb riscos, problemes i inseguretats dels instruments centralitzats. D'aquí que la proposta que es defensava sigui progressiva i amb un ampli consens en què la prioritat comuna per la qual començaria a caminar seria fer front al canvi climàtic, una qüestió de la màxima urgència en aquesta regió en la que aquesta col·laboració podria ajudar, tal com destaca l'informe del PE. L'impuls i lideratge de Catalunya en aquesta iniciativa és un clar exemple de contribució innovadora en el marc d'aquesta cooperació.

No és un contrasentit reiterar el retorn a «l'esperit de Barcelona», tan necessari perquè representa una voluntat i una visió de comunitat. Però aquest cop, per renovar-lo des

de l'experiència, i sobretot, des de la capacitat d'adaptar-nos a un context que requereix una mirada més global, més humana, però també amb instruments pròxims, efectius, que afavoreixin sinergies i siguin flexibles. Els reptes compartits d'uns i altres afavoreixen aliances i complicitats, i ens demanen la implicació a les institucions que hi són més properes. L'esperit europeu i mediterrani de Catalunya pot contribuir a donar suport a la mobilització d'actors, i perquè la Mediterrània jugui un renovat paper central a Europa. El Govern de Catalunya compta ja amb un full de ruta que impulsa una visió ambiciosa: l'estratègia per la Mediterrània d'horitzó 2030, MedCat 2030. Dotar els plans d'acció que la despleguen de recursos i d'una governança sòlida, permetrà concretar aquesta voluntat de compromís. Aquesta sembla una oportunitat per donar un pas endavant necessari en l'establiment d'un nou contracte mediterrani, un nou marc de relacions que miri al futur, i que sembla inevitablement abocat a respondre conjuntament, a la complexitat dels reptes que compartim. ■

■ Bibliografia

ALFONSI, François. «Draft Report on the role of Cohesion Policy in addressing multidimensional environmental challenges in the Mediterranean basin. Committee on Regional Development» [en línia]. A *Parlament Europeu*, 2022. Disponible a: <www.europarl.europa.eu>.

AMIRAH, Haizam; SOLER, Eduard; DESCAMPS, Carmen. «A moment to reflect: Creating Euro-Mediterranean bonds that deliver» [en línia]. A *Instituto Real Elcano*, 2021. Disponible a: <www.realinstitutoelcano.org>.

AUBARELL, Gemma; FAROUKI, Tamirace. «Moviments socials i episodis revolucionaris a la Mediterrània» [en línia]. A *Revista Idees*, núm. 51, 2021. Disponible a: <www.revistaidees.cat>.

COLOMINA, Carme. «El mundo en 2023: diez temas que marcarán la agenda internacional» [en línia]. A *Notes Internacionals Cidob*, 2022. Disponible a: <www.cidob.org>.

DOBROSLAVIC, Nikola. «Towards a macro-regional strategy in the Mediterranean» [en línia]. Comitè de les Regions, Comissió COTER, 2022. Disponible a: <www.cor.europa.eu>.

DURÁ, Antoni; CAMONITA, Francesco; BERZI, Matteo I. «Euroregions, excellence and innovation across EU borders: a catalogue of good practices» [en línia]. UAB, 2018. Disponible a: <ec.europa.eu>.

GIMÉNEZ-CAPDEVILA, Rafael. «Una taxonomia de la regió actual: multiescalaritat, postcomplexitat i altres conceptes» [en línia]. A *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*,

núm. 94, pàg. 159-165, 2022. Disponible a: <www.revistes.iec.cat>.

INSTITUT EUROPEU DE LA MEDITERRÀNIA. *Mediterrània +25. Prioritats i Recomanacions. Contribució a l'agenda renovada per a la Mediterrània* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2022. Disponible a: <www.exteriors.gencat.cat>.

NOFERINI, Andrea. *Mediterrània+25. Cap a una visió macroregional? Cooperació territorial, governança i autoritats locals i regionals a la Mediterrània* [en línia]. Generalitat de Catalunya. Barcelona: Institut Europeu de la Mediterrània, 2022. Disponible a: <www.exteriors.gencat.cat>.

SIDLO, Katarzyna; COHEN, Emmanuel. «A new agenda for the Mediterranean: Are the EU tools and means of action up to its ambitions?» [en línia]. 2022. Disponible a: <www.europarl.europa.eu>.